

Tiernapojat

Joulunäytelmä lauluineen ja vuoropuheluineen. Oululaisen perinnäistavan mukaan 1900-luvun alussa muistiin merkitty.
Musiikin sovittanut Rauno Myllylä.

Henkilöt:
Kuningas Herodes
Murjaanien kuningas
Knihti, Herodeksen palvelija
Mänkki, tähdenpyörittäjä

Sen jälkeen kun Knihti on ovelta tiedustellut, ”saako tulla laulamaan” ja saanut myönteisen vastauksen, astuvat esiintyjät sisälle.

Kaikki:

(Seisoivat rivissä kuulijoihin päin, Murjaanien kuningas, Herodes ja Knihti eturivissä, heidän takanaan Mänkki tähtineen, laulavat kumarrellen syvään.)

Hyvää iltaa, hyvää iltaa
itse kullekin säädylle,
sekä isännill' että emännill',
jokaiselle, kuin talossa on.
Ja me toivotamm', ja me toivotamm'
onnellista joulujuhulaa ja sitä taivaallista ystävyyttä,
joka meidän kaikkeimme ylitse käy.

(Esiintyjät asettuvat neliöön siten, että Murjaanien kuningas seisoo Herodeksesta vastapäätä, Herodeksen oikealla puolella Knihti ja häntä vastapäätä Mänkki tähtineen.)

Herodes:

(Herodes kulkee edestakaisin heiluttaen miekkaa ilmassa ja laulaa. Murjaanien kuningas ja Knihti kohottavat miekkansa kärjet vastakkain portiksi, jota Herodes aina alitse kulkiessaan lyö miekallaan.)

,: Herodes, hän se ajoi
hevosillaan ja ratsuillaan :,
siihen asti kun hän tuli
Murjaanein maalta.
(Kaikki:)
Siihen asti kun hän tuli
Petlehemmin tykö.

Herodes: "Kuningas Herodes olen minä."

Murjaanien kuningas: "Jaa, minä tykkään, että sinä et ole mikään kuningas, vaan yksi tyranni."

Herodes: "Jaa, minä tykkään, etten minä ole mikään tyranni, vaan kuningas Herodes Jerusalemissa, joka kannan minun kultaista kruunuani minun esi-isieni jälkeen. Hoo, kuinkas sinä olet noin musta!"

(Tyranni-sanasta esiintyy tiernapoikanäytelmissä painettuna lisäksi seuraavat muodot: tyränni, styranne, styranki ja styränki.)

Murjaanien kuningas: (kulkee miekkaa heiluttaen, kuten äsken Herodes)

Hoo, jos minä olen musta,
olen minä kaikilta tunnettu.
Hoo, jos minä olen musta,
olen minä hyviltä kaivattu.
Yksi herra ja kuningas
Murijaanein maalta.
Kaikki: Yksi herra ja kuningas
Murijaanein maalta.

Herodes: Hoo, vaikka kuinka olet yksi herra ja kuningas Murijaanein maalta, täytyy sinun lankeeman minun eteeni polvilles ja rukoileman minua!
Murjaanien kuningas: Ei vaan Knihti!
Herodes: Ei Knihti, sinä itse, taikka sun henkes!

(Seisovat hetken uhkaavina toisiaan vasten, kunnes Murjaanien kuninkaan on vaivuttava polvillensa Herodeksen eteen. Herodes laskee miekkansa Murjaanien kuninkaan olalle.)

Kaikki:
(paitsi Murjaanien kuningas, joka on polvistuneena allapäin)

Katsokaatte nyt tuota
Murijaanein kuningasta,
kuinka sen pitää
rukoileman Herodesta
,: ja lankeeman hänen
etehensä polovillensa.,:

Nyt te ootte nähneet tuon
Murijaanein kuninkaan,
kuinka sen piti
rukoileman Herodesta
,: ja lankeeman hänen
etehensä polovillensa.,:

(Murjaanien kuningas nousee 1. säkeistön jälkeen)

Mänkki: Matkustakaa Petlehemisiin Juuttaan maalle, Taavetin kaupunkiin. Siellä te löydätte lapsen kapaloituna makaavan seimessä, jota Herran enkelit vartioitsevat ynnä härkään ja aasein kanssa.

Kaikki:
(Mänkin pyörittäessä tähteä edestakaisin.)

Tähti se kulukeepi itäiseltä maalta,
itäiseltä maalta ja se sanomaton kirkkaus se ulos loisti,
ja se tähti oli Jumalalta ulos lähetetty, ulos lähetetty.
Ja he riensivät uhraamahan kultaa,
pyhää savua ja mirhamia.
Ja he riensivät uhraamahan kultaa,
pyhää savua ja mirhamia ja mirhamia.

No tain tähtein, no tain tähtein
siis taivahan ovet ne avattiin
ja kunnian kruunulle veisattiin
tai terveille luoduille laulettiin
tai lauma laitumelle laskettiin

Herodes: Knihti, minun palvelijani!

Knihti: Jaa, minun armollinen majestettini!

Herodes: Oletko nähnyt niitä kolme Itäisen maan viisasta miestä?

Knihti: Jaa, minä olen nähnyt ne kolme Itäisen maan viisasta miestä, jotka tekivät kuin viekkaat varkaat ja väärät valtiaat ja ottivat toisen tien ja menivät kukin eri tietä omalle maalleen.

Herodes: Sepä minua sangen suuresti harmittaa ja syvämmelleni käy, että nuo kolme Itäisen maan viisasta miestä menivät kuin viekkaat varkaat toista tietä omalle maalleen. – Mene ja satuloitse minun harmaja hevoseni, sillä katso, minä lähetän sinut Petlehemiin Juuttaan maan ääreen. Siellä pitää sinun tappaman ja virtaan heittämän kaikki 2-vuotiset poikalapset taikka sen iän jälkeen, kunnes olet löytänyt sen äsken syntyneen juutalaisen kuninkaan ja tuonut sen minun käsiini.

Knihti:

(tarttuu miekan kahvaan, miekka vielä tupessa)

Tuppi minun vyölläni ja miekka minun kädessäni, jolla olen sotinut Turkia ja Tattaria vastaan. Sillä tahdon nyt sotia noita kolme Itäisen maan viisasta miestä vastaan. (Vetää miekan.) Tuosta ulos, tuosta sisään, siitä mun matkani pitää! (Painaa miekan tuppeen ja poistuu.)

Kaikki: (paitsi Knihti, joka on sivussa)

Piltin synnytti Petlehem ja Petlehem,
jost' iloitsee koko Jerusalemi,
jost' iloitsee koko Jerusalemi.
Pantiin seimeen makaamaan ja makaamaan,
kuin hallitsee ilman lakkaamatt',
kuin hallitsee ilman lakkaamatt'.
Aasi se seisoi ja härkäinen ja härkäinen,
kussa piltti oli pienoinen,
kussa piltti oli pienoinen.

(Knihti tulee)

Knihti:

Minun armollinen majesteettini! Nyt minä olen käynyt Petlehemissä Juuttaan maalla, Taavetin kaupungissa. Siellä olen tappanut ja virtaan heittänyt kaikki 2-vuotiset poikalapset ja sitä nuoremmat, mutta sitä äsken syntynyttä juutalaisen kuningasta en ole löytänyt.

Herodes:

Hoo, koska olet ollut niin rohkea ja silitellyt minun kultaista kruunuani, tahdon minä palkita sinut, ei kullalla eikä hopealla, vaan tahdon antaa sinulle yhden verisen merkin miekkani terästä. (Vetää miekan ja tekee sen kärjellä ristin merkin Knihtin rintaan.)
Risti sun rintaas, miekka mun tuppeeni. (Painaa miekan taas tuppeen.)

Knihti:

(kulkee neliön läpi edestakaisin heiluttaen miekkaa ilmassa, kuten alussa Herodes, ja laulaa)

Husaari olen minä sodassa
ja urhoollinen sotamies
Ja vaikka olen varustettu joka tiessä,
että totella keisaria ja
kuunnella pyhää lakia ja kuunnella pyhää lakia.

Kaikki:

Ja keisari saa vastata edestämme,

mitä me olemme kukistaneet.
Siihen on meitä pakotettu,
että totella keisaria
ja kuunnella pyhää lakia ja kuunnella pyhää lakia.

(Knihti poistuu taaemmaksi)

Keisari Aleksanteri, Suomenmaan suuri ruhtinas,
hän pois otti orjuuden, hän pois otti tyrannin,
hän kääntää, kaataa kaikki vihollisen maat,
siis kaikki kansamme riemuitkaat kun olette
päässeet vaivoista!

Knihti:

Antakaa anteeksi, että oomma tulleet teijän huoneeseenna veisaamaan ja laulamaan, ei millään
viekkauvella eikä vääryyvellä, vaan teijän oman hyvän lupanna jälkeen. Me oomma köyhiä
laulajapoikia ja pyytäisimmä lanttia.

Mänkki:

Tai tähtelemme kynttilän pätkää. (Sillä aikaa kun Knihti kerää rahaa lakkiinsa, toiset laulavat
seuraavilla sivuilla olevia lauluja. Rahat kerättyään Knihtikin yhtyy lauluun. Mitä enemmän rahaa
kertyy, sitä useampia lauluja lauletaan.)

1. On lapsi syntynyt meille ja poika annettu on.
Hänessä elämän löysin, Jumalan suosion.

Hän on sen Ylhäisen koitto, mi maailmaa valistavi,
vaan ehkä hänen soittons' maan ympär' kajahtavi.
Hänessä elämän löysin, Jumalan suosion.

2. Maan päällä, metelin alla
se kansa kansaa sotii,
vaan Piltin hartioilla herraus lepäjävi.
Hän on sen Ylhäisen...

3. Ja yli-enkelten parvi kiittäen ylistävi:
Ah autuuteemme on sarvi,
miss' kuolleet pysyvätkin.
Hän on sen Ylhäisen...

1. Jopa joutui jouluaamu kristikunnalle,
josta omi ilo saatu koko maailmalle.
Vaan rakkaudest' Jumala teki meille tämän maan,
josta omi iloa saatu koko maailmalle.

2. Enkelit ne paimenille
ilmoittivat juur'
ett' Juuttaan maalla syntynyt on
Vapahtaja suur'.
Vaun rakkaudest' Jumala...

3. Paimenet ne ilomielin
läksit kulkemaan
ja taivaan joukot helein kielin
alkoi laulamaan.
Vaan rakkaudesta Jumala...

4. Paimenet ne löysit lapsen Petlehemissä,
Joosefin ja Marian kanssa aivan köyhänä.
Vaan rakkaudesta Jumala...

5. Synti suuri surkia,
kun särki taivahan,
ja täytyi alas astua
nyt Herran vaivahan,
Oi, altti kiitos Jumalan,
kun teki meille tämän maan,
josta ompe ilo saatu koko maailmalle!

1. Terve, Jeesus, kunniastas kaje käypi kaikkien!
Elon alku, rakkauttas luodut kaikki todistaa.
Rakkauttas katson vainen, oon tomuun vaipuvainen.
Halleluja, halleluja, halleluja. Amen.

2. Virret taivahan näin kajaa, harput kymmentuhannet:
Jeesus kuningas on taivaan, altti kiitos Jumalan!
Yksin Hän on vallan päällä, maailman pivossans pitää.
Halleluja, halleluja, halleluja! Amen.

Kaikki:
(Asettuvat riviin kuten alussa ja laulavat syvään kumarrellen.)

Kiitos olkohon, kiitos olkohon
teidän lahjainne edestä.
Teidän lahjanne pitäis oleman
julki Jumalan edessä.
Isoovaiset ja myös siunatut, nyt me olemme kaikki sanoneet.
Ja me toivotamm´ ja me toivotamm´
yhtä hyvää ja onnellista yötä!

Lähde:

Myllyneva, S. & Takala, P. 2004. Tiernapojat. Arktiset valot – Arctic Lights Oulu. Oulun kaupunki. 2. painos.

Tiernapojat-esitystä nuotteineen voi tiedustella Tiernasäätiön asiamieheltä. www.tiernakaupunki.fi